

Menestrel la curțile dorului: Tudor Gheorghe, de la Teatrul Național din Craiova, și Baladă particulară: Uarga Vilmos, de la Teatrul de Stat din Oradea — secția maghiară, — Premiile Asociației Oamenilor de Artă din instituțiile teatrale și muzicale pentru cel mai bun recital

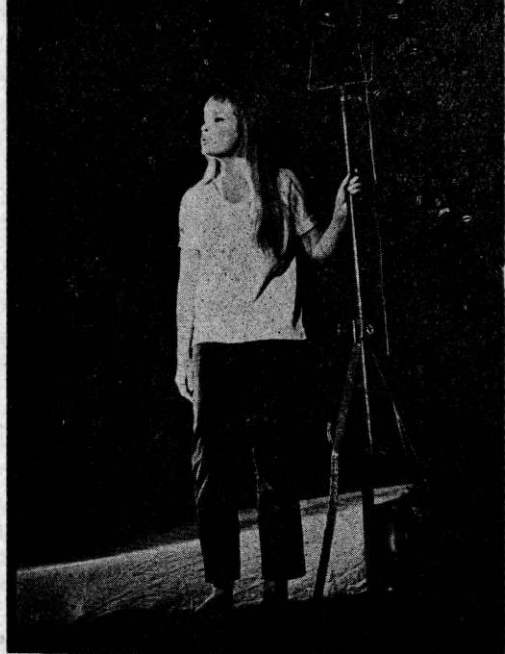
RECITĂRI

Prezența în peisajul festivalului național de teatru a numeroaselor recitaluri de poezie constituie un simptom cu multiple implicații, poezia dovedindu-se nu numai oportună, dar chiar necesară, în cadrul formelor particulare de spectacol teatral și vizînd direct ceea ce numim și tindem să realizăm în ultima vreme: actorul total.

Intr-adevăr, recitalul presupune multiple calități: o specială și rafinată instrumentație interpretativă, la care se adaugă o tehnică — specific teatrală — a punerii în pagină. De pe aceste poziții trebuie, tocmai, să disociem de la început un mod de recital (întrunind trăsăturile proprii ale actului spectacologic ca atare), de alt mod (care poticnește totul la stadiul zicerii versurilor pe o scenă). Dacă în primul caz obținem formula propriu zisă a recitalului, cel de-al doilea ne oferă doar recitarea. Cu termenii disociației semantice, reținem ca substanțială salutară inițiativă abordării, pe o scară largă și ancorată într-o gamă lirică policromă, a formulei recitalului de versuri, în cadrul unui fes-

tival de teatru de anvergură națională. S-au făcut cunoscute astfel personalități artistice plurivalente, inedite mijloace de expresie actoricească și surprinzătoarele afinități, unitate parcă — ale teatrului cu metafora lirică. S-au putut viziona câteva elevate momente de artă în această privință, cînd efectiv poezia a trăit și a fost trăită, în toată bogăția sugestivității sale.

Suita pieselor din poezia populară, simfonic orchestrate, în contextul unui recital de o remarcabilă discreție și sobrietate artistică, susținut de Irina Răchiteanu-Șirianu, a făcut obiectul unor ample consemnări publicistice, la începutul stagiunii acesteia. În imediată vecinătate a inspirației tematice, depășind însă aria folclorului și trecînd în domeniile poeziei culte, se află și se impune subliniat recitalul adus la rampă, sub titlul generic sugestiv: „Menestrel la curțile dorului” de tînărul actor Tudor Gheorghe (Teatrul Național — Craiova). Partitura prilejuiește o întîlnire de titani: Balada populară, Tudor Arghezi, Ion Barbu, Lucian Blaga, alături de

Eva Pătrășcanu de la Teatrul Național „I. E. Caragiale”. Instantaneu din recital

Dialog liric: Iren Banyai și Gustav Lăczó de la Teatrul Maghiar din Timișoara

Ș I R E C I T A L U R I

ei respirînd, modest și cu acuratețe lirică. Ion Bănuță. Atmosfera generală este, de fapt, „o stare”, starea de dor, traversînd spațiul și timpul trăirilor omenești și românești totodată. Cromatica melodică fuzionează, cel mai adesea, organic cu versul, fie într-un sens pur ilustrativ, fie, uneori, revelatoriu prin contrast. Dacă sînt lungimi, dacă, pe alocuri, incandescența interpretării se atenuază, dacă sînt momente, inobservabile aproape, de oboseală, nota dominantă este aceea a unei țîșniri spontane, substanțiale, care izvorăște din bogatele resurse artistice ale lui Tudor Gheorghe.

Eva Pătrășcanu (Teatrul Național „I. E. Caragiale”) și-a ales altă cale, aceea a poeziei moderne, compunîndu-și partitura deși tot sub un titlu semnificativ și cu direcță trimiteri la o idee centrală: „Marele plan înclinat” — (apartinînd poeziei Ninei Cassian), pe elemente totuși mai eterogene, urmărind, poate prea vizibil, o varietate de mijloace ale propriei etalări profesionale. Aceasta nu ne reține, însă, de a considera ca absolut

pozitivă demonstrația unui susținut și intransigent travaliu cu sine însăși, obținîndu-se acea legătură firească și fluidă între cuvîntul rostit cu inteligență și nuanșă, expresia corporală îngrijit compusă și întregul cadru plastic. Regia și scenografia, întrunite sub semnătura lui Monu Grün, i-au completat reprezentația cu accente și elemente vizuale, creînd un inspirat mediu plastic, realizat din aproape cinematograficul joc al umbrelor și luminii.

Proza lui Creangă, din știutele „Amintiri din copilărie”, poate prin consubstanțialitatea sa cu lumea spirituală a copilăriei și basmului, s-a încadrat perfect alături de recitalurile pur lirice, în expresia actoricească, notabilă prin discreție și finețe a nuanțelor, datorată actriței Lori Cambos (Teatrul din Bacău). Pe treapta, nesatisfăcătoare din punct de vedere spectacologic, a unei simple recitări, rămîne debitarea prea puțin colorată, la față de cortină, a Scrisorii a IV-a de Eminescu. Actorul V. Prisăcaru (Teatrul din Petroșani) credem a nu fi adus poezia

la rampă, decât într-o formulă palidă și fără elemente de autentic spectacol.

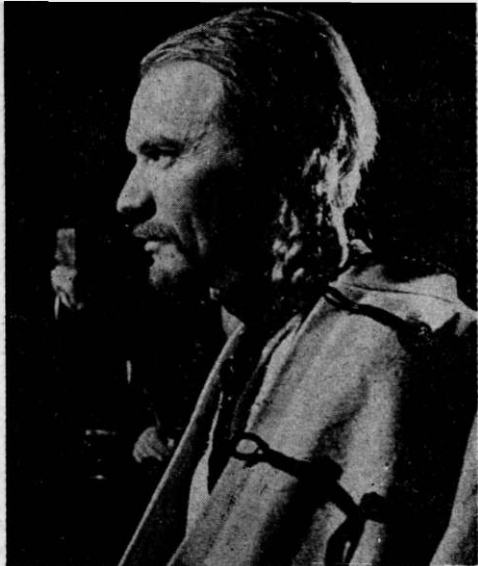
Un spațiu și o durată dramatică considerabile a afectat Teatrul din Brașov, prin cei doi actori tineri: Alexe Soloviev și Ion Dediu Farca, prezenței consistente a poeziei lui Sorescu. Nu prea inspirat ca mizanscenă, nici ca înălțuire (uneori chiar evident fortuită) a pieselor, într-un întreg, recitalul se menține pe o treaptă calitativ scăzută, nereușind decât să mai aducă un argument, proforma, în sprijinul tezei potrivit căreia actorul tînăr — în ansamblul contemporan al mișcării teatrale românești — caută și, uneori, își găsește, în poezie, mijlocul aproape total de autodezvăluire profesională și autoexprimare pe scenă.

***

În ordinea poeziei recitate semnalăm la actorii de limbă maghiară programul prezentat de Iren Banyai și Gusztav Laczo (Teatrul Maghiar din Timișoara) cu versuri din Eminescu, Attila, Coșbuc, Csokonai, Arghezi, Prévert, Bacovia, Bela Uihar. Această imensă cantitate de material liric — destinată să illustreze tema „anotimpurilor” — a fost purtată, nu fără a osteni, spre final, suflul interpreților care, altminteri, rostesc versul cu acuratețe și sincer fior.

Notăm, în schimb, scara de poezie „Baladă particulară”, oferită de Vilmos Varga din Oradea, în rîndul recitalurilor, așadar a interpretării creatoare a versurilor, în care muzica, mișcarea, gestul devin atribute definitorii. Adresîndu-se mai cu seamă tinerețului, disponibilității lui spre acțiune și energie, actorul și-a compus recitalul, interferînd accentele grave cu momente de „respiro” și interludii lirice, prilejuite de o selecțiune inteligentă din versuri aparținînd poezilor Marin Sorescu, Geza Paskandi, Jozsef Meliusz, Sandor Kanyadi, Andor Bajor, Ana Blaudiana, Janos Szasz, Laszloffy sau Domokos Szilagyi.

Mona Iuga

Hans Baumert Pomarius în rolul Horia din piesa lui Al. Voitin. (Teatrul German din Timișoara) — Mențiune pentru interpretare

Teatrul German din Timișoara

„Procesul Horia”

de Al. Voitin

Spectacolul teatrului german din Timișoara a reușit să impună atenției publicului și criticii numele unui actor deosebit de înzestrat pentru rolurile de profunzime a gândului și intensitatea trăirii ideilor. Este vorba de Hans Baumert Pomarius, unul dintre cei mai buni interpreți ai lui Horia, din cîți a avut, pînă acum, piesa lui Al. Voitin.

Personajul dramatic are nu numai măreție, ci și simplitate, sobrietate, combustie interioară și o vie conștiință a responsabilității sale istorice; Hans Baumert Pomarius transmite toate aceste date, cu un rar întîlnit sentiment al demnității profesionale.

Amintind alte cîteva nume și disponibilități — Ottmar Strasser (Melnados), Peter Schuch (Papilla), Otto Grassl (Jankovich), Josef Jochum (Cloșca), Julius Vollmer (Crișan) sau Gustav Morawetz (Crișanuțu) — nu putem să nu considerăm regretabilă grandilocvența interpretativă cu care s-a mulțumit regia lui Dan Radu Ionescu.